

תוכן עניינים

1.....	מבוא.....
2.....	סגנון הורות.....
.....	חרדה..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	דיכאון..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	סטres..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	הקשר בין חרדה, דיכאון וסטres..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	תחושת יעילות הורית..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	תחושת יעילות עצמית Self-Efficacy..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	תחושת היעילות ההורית Parenting Self-Efficacy..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	הקשר בין סגנון ההורות לתחושת היעילות הורית..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	הקשר בין סגנון ההורות לסטרס, חרדה ודיכאון הוריים..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	הקשר בין תחושת יעילות הורית לסטרס, חרדה ודיכאון הוריים..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	דיון..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	השלכות המחקר..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	מגבלות המחקר..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	המלצות למחקר המשך..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	ביבליוגרפיה..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.

מבוא

המעבר להורות הינה אירוע משמעותי, משנה חיים. ההורות עצמה והקשר בין ההורה לילד הינם דינאמיים ומושפעים מגורמים רבים ושונים. כך גם סגנון ההורות בו משתמש ההורה כלפי הילד. הגורמים השונים משפיעים על התפתחותו החברתית, רגשית והקוגניטיבית של הילד, אך משפיעים גם על ההורה. זוהי מערכת של גורמים רבים במרכזה ניצבים ההורה והילד ועליהם משפיעים גורמים שונים, והם בתורם משפיעים עליהם בחזרה.

במחקר זה נבחנו הקשרים בין סגנון ההורות בו משתמש ההורה, תחושת היעילות ההורית שלו וסטריס, חרדה ודיכאון הוריים. מחקר זה מתמקד בהורה הניצב במערכת הגורמים, ואיך התנהגותו משפיעה או מושפעת מהם.

חידושו של מחקר זה נעוץ בבדיקת הקשר בין כלל המשתנים. בשדה המדעי נמצאו קשרים בין המשתנים – לעיתים ממצאים מובהקים החוזרים על עצמם במספר מחקרים, ולעיתים קשרים סותרים במאמרים שונים. כמו כן, לא נמצאו מחקרים הבודקים את כלל המשתנים יחד. לכן, מטרתו של מאמר זה היא לאשש או להכריע קשרים בין משתנים, ובנוסף, לבחון את צירוף שלושת המשתנים הנ"ל.

למחקר זה תרומה יישומית בפרקטיקה הייעוצית. מחקרים עבר רבים, מצאו את הקשר בין סגנון ההורות לבין סטריס, חרדה ודיכאון אצל הילד. גורמים אלה יכולים להשפיע באופן נרחב על התלמיד מבחינה לימודית, רגשית וחברתית. אחת ממטרותיו של היועץ החינוכי הינה: "לפתח כישורי חוסן (resiliency) של פרט ומערכת להתמודד עם תהליכים התפתחותיים ומשברים בלתי צפויים, וכן עם מצבי לחץ ומשבר המהווים חלק ממהלך החיים" (מתוך תפקיד תיאור היועץ החינוכי בבית הספר, אתר משרד החינוך). על היועץ החינוכי, שלו גישה גם לילד וגם להורים, להיות מודע להשפעות אלה, לאתר ילדים בסיכון ואף ליידע את ההורים בדבר הקשר בין סגנון ההורות בו הם בוחרים לבין הימצאותן של הפרעות חרדה, סטריס ודיכאון אצל ילדיהם.

מטרת המחקר הנוכחי הינה לבחון את הקשר בין סגנון ההורות, תחושת היעילות ההורית, ומצבי סטריס, חרדה ודיכאון של ההורה.

כפי שנסקר לעיל, נמצאו במחקרים השונים, קשרים מסוימים בין המשתנים, אך לא נמצאו מחקרים הבודקים את הקשר בין כל המשתנים הללו. לפיכך, השערות המחקר הן:

1. ימצא קשר שלילי בין סגנון הורות סמכותני לבין תפיסת היעילות העצמית ההורית
2. ימצא קשר שלילי בין סגנון הורות מתירני לבין תפיסת היעילות העצמית ההורית
3. ימצא קשר חיובי בין סגנון הורות סמכותי לבין תפיסת היעילות העצמית הורית
4. ימצא קשר חיובי בין סגנון הורות סמכותני לבין חרדה, סטריס ודיכאון הוריים

5. ימצא קשר חיובי בין סגנון הורות מתירני לבין חרדה, סטרס ודיכאון הוריים
6. ימצא קשר שלילי בין סגנון הורות סמכותי לבין חרדה, סטרס ודיכאון הוריים
7. ימצא קשר שלילי בין תחושת היעילות ההורית לבין סטרס, חרדה ודיכאון הוריים

סגנון הורות

בשנות ה-60 של המאה ה-20, בעקבות שגשוגה של תרבות מתירנית, והכרה בזכויות הפרט והילד, חל שינוי משמעותי בסגנון ההורות הנפוץ. עד אותה תקופה, המבוגר היווה את הסמכות הבלתי מעורערת כלפי הילד, כאשר דעתו ורצונו מכוונת את התנהגות הילד. החל מאותה עת, גידלו ההורים את ילדיהם באופן מתירני הרבה יותר, לפיו יש להתחשב ברצונו של הילד ולכבד אותו. הראשונה לזהות ולאפיין דפוסים אלה, הייתה דיאנה באומרינד (Baumrind, 1966), אשר הגדירה שלושה סוגים של סגנונות הורות: סמכותני, מתירני וסמכותי. בבסיסם של שלושה סגנונות אלה עומדים שני יסודות: שליטה הורית (דרישתיות) וקבלה הורית (תגובתיות), כאשר העוצמה המשתנה שלהם מגדירה את סגנון ההורות (יפה, 2015).

הורות סמכותנית (Authoritarian) הינה סגנון הורות בו ההורה מאמין כי הוא הסמכות לפיה צריך הילד לפעול, ולכן הוא מתמקד בדרישות מהילד עם שליטה הורית גבוהה וקבלה הורית נמוכה. הוא מעצב את התנהגות הילד, ונוטה לפקח על התנהגותו באופן תכוף. הורה סמכותני מציב לילד גבולות ברורים להתנהגותו ודורש שהילד יציית להם כל העת. כאשר הילד לא עושה זאת, מעניש אותו ההורה. לילד אין אוטונומיה כלל ועליו לפעול לפי הכללים של הוריו (Baumrind, 1966). סגנון הורות זה כלל בתוכו לעיתים אלימות פיזית ומילולית שמשפיעה באופן שלילי על הילד, ומגדילה את סיכוייו להיות אליים יותר בעתיד (עומר, 2000).

לעומת זאת, הורות מתירנית (Permissive) הינה ההפך הגמור, היא מתאפיינת בשליטה הורית נמוכה וקבלה הורית גבוהה. היענות לצרכיו של הילד, ללא הצבת דרישות מצד ההורים, עומדת במרכזו של סגנון הורות זה. ההורה מאמין כי יש להתחשב ברצונותיו וזכויותיו של הילד, ולהתיר לו להתנהג כפי שהוא חושב לנכון. הילד לא נדרש לציית לחוקי ההורה, והאינטראקציה בין ההורה והילד נעשית תוך כדי הבנה והכללה לדחפיו, התנהגותו ורצונותיו של הילד. בקשות ההורה מן הילד יעשו תוך כדי הסבר ולא בתור דרישה (Baumrind, 1966). ההורה המתירני מבצע את רצונו של הילד, ללא השמעת רצונותיו שלו, ובשל כך מותיר את הילד ללא תמיכה, וללא מישור מעליו שמנחה אותו מה נכון או לא נכון לעשות. הילד חי ללא "נוכחות הורית" ולכן גם כאשר הוא רוצה לבצע מעשים שליליים, שיכולים לפגוע בו ובסביבה, הוא לא יבטח בעצת הוריו, ולעיתים אף יכול לפגוע בהם (עומר, 2000).